

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om socialskyddsavgifterna år 1996 och folkpensionsanstaltens finansiering

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås lagstiftning om socialskyddsavgifterna år 1996 samt om folkpensionsanstaltens finansiering.

För arbetsgivare som hör till den privata företagsverksamheten skall folkpensionsavgiften år 1996, beroende på hur kapitalintensivt företaget är, vara 2,40, 4,00 eller 4,90 % av det förskottsinnehållning underkastade lönebeloppet. Folkpensionsavgiften föreslås vara 2,40 % i sådana statliga affärsverk på vilka lagen om statens affärsverk tillämpas. Sjukförsäkringsavgiften för privata arbetsgivare och ovan nämnda affärsverk skall vara 1,60 % av lönerna.

Hos alla offentliga arbetsgivare skall i folkpensionsavgift uppbäras 3,95 %. I arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift skall hos staten och andra statliga inrättningar än statens affärsverk samt hos landskapet Åland, kommuner och samkommuner samt kommunala affärsverk uppbäras 2,85 %. Sjukförsäkringsavgiften skall vara 7,85 % för kyrkan som arbetsgivare. Arbetsgivarens barnbidragsavgift skall enligt förslaget inte uppbäras år 1996.

Det föreslås att den försäkrades folkpensionspremie inte skall uppbäras år 1996. Den försäkrades sjukförsäkringspremie föreslås vara 1,90 penni per skatteöre, dock så att premien för den del som överstiger 80 000 skatteören skall vara 3,35 penni per skatteöre. Hos personer med pensionsinkomst skall i sjukförsäkringspremie utöver det ovan nämnda beloppet

uppbäras 3 penni per skatteöre. Förhöjningen av premien skall dock vara högst 3 % av den skattepliktiga pensionsinkomsten.

Minimibeloppet av folkpensionsfonden och sjukförsäkringsfonden skall i slutet av 1996 enligt förslaget vara 8 % av de årliga totalkostnaderna för folkpensionsförsäkringen och sjukförsäkringen. För att uppnå minimibeloppet skall det vara möjligt att överföra medel från den ena fonden till den andra. Staten skall med ett garantibelopp ansvara för folkpensionsanstaltens fonders likviditet. Staten skall inte år 1996 delta i kostnaderna för sjukdagpenningen och föräldrapenningen.

Folkpensionsanstaltens finansiering berörs dessutom av regeringens proposition med förslag till lag om temporär ändring av folkpensionsanstaltens finansiering 1996, regeringens proposition med förslag till lag om vissa regleringar av statsandelarna till kommunerna år 1996 och vissa ändringar i lagstiftningen om statsandelar samt regeringens proposition med förslag till lag om avgift som för 1996 uppbärs hos olycksfalls- och trafikförsäkringsanstalterna.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1996 och avses bli behandlad i samband med den.

De lagändringar som gäller socialskyddsavgifterna och folkpensionsanstaltens finansiering avses träda i kraft den 1 januari 1996.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Arbetsgivares folkpensionsavgift

Enligt 3 § 2 mom. (307/82) folkpensionslagen uppbärs i arbetsgivares folkpensionsavgift, beroende på hur kapitalintensiv affärsverksamheten är, 4,25, 4,75 eller 5,25 % av det förskottsuppbörd underkastade lönebelopp som betalats till arbetstagare. Beloppet av den folkpensionsavgift som skall uppbäras har dock under flera år genom ettåriga lagar sänkts eller höjts från vad som anges i 3 § 2 mom. folkpensionslagen.

Sedan 1982 har folkpensionsavgiften varit olika stor för arbetsgivare inom den offentliga sektorn och för privata arbetsgivare. Till avgiftsklassen för den offentliga sektorn hänfördes då staten och statliga inrättningar, kommuner, samkommuner, den evangelisk-lutherska kyrkan, dess församlingar och församlingsförbund, ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar samt landskapet Åland.

År 1985 företogs en reform av utkomstskyddet för arbetslösa (602/85) som inverkar på storleken av folkpensionsavgiften för arbetsgivare inom den offentliga sektorn. Den ökning av kommunens och kyrkans skatteintäkter som berodde på att förmånerna inom utkomstskyddet för arbetslösa hade belagts med skatt önskade man styra tillbaka till finansieringen av utkomstskyddet för arbetslösa. Därför uppbärs hos kommuner och kommunalförbund, hos den evangelisk-lutherska kyrkan, dess församlingar och församlingsförbund samt hos ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar en högre folkpensionsavgift än hos andra arbetsgivare inom den offentliga sektorn.

Den gräns för ordinarie avskrivningar som gäller vid fastställandet av folkpensionsavgiftsklassen för privata arbetsgivare har alltsedan år 1987 genom ettåriga lagar varit höjd från 200 000 till 300 000 mk.

Differentieringen av privata arbetsgivares folkpensionsavgift frångicks i början av juli 1991 genom att avgifterna i klasserna II och III sänktes till samma nivå som klass I. I början av juli 1993 återinfördes differentieringen av avgiften. Avgiftsdifferentieringen

hade samband med den sänkning av arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringspremie som hade avtalats om för småföretag i samband med arbetsmarknadsuppgörelsen på våren 1993. Sänkningen finansierades genom att arbetsgivarens folkpensionsavgift differentierades.

För 1995 är folkpensionsavgiften för privata arbetsgivare differentierad så att den är 2,40, 4,00 eller 4,90 % av det förskottsinnehållning underkastade lönebeloppet. Hos arbetsgivare inom den offentliga sektorn, dvs. staten och dess inrättningar, landskapet Åland, kommuner och samkommuner, kommunala affärsverk, församlingar och andra med dem jämförbara sammanslutningar uppbärs avgiften enligt 3,95 % av lönerna. Till arbetsgivare inom den offentliga sektorn hänförs dock inte affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk (627/87). På grund av deras ekonomiska verksamhetsprinciper har de sedan 1989 i fråga om sitt konkurrensläge ansetts höra till den privata företagsamheten i fråga om fastställande av folkpensionsavgiftens storlek.

1.2. Arbetsgivares sjukförsäkringsavgift

Enligt 1 § 1 mom. lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/63) är arbetsgivaren skyldig att såsom arbetsgivares sjukförsäkringsavgift till folkpensionsanstalten betala 1,50 % av det förskottsuppbörd underkastade lönebelopp som han utbetalt.

Även sjukförsäkringsavgiften har med stöd av ettåriga lagar uppburits på ett sätt som avviker från vad som stadgas i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Likaså har denna avgift av de orsaker som anförts ovan i anslutning till folkpensionsavgiftens storlek varit olika stor för arbetsgivare inom den offentliga sektorn och för privata arbetsgivare. I fråga om den offentliga sektorn har sjukförsäkringsavgiften sedan år 1989 för staten och dess inrättningar, landskapet Åland, kommuner och kommunalförbund samt kommunala affärsverk varit lägre än för kyrkan. Den reform av familjestödet som genomfördes år 1994 ökade kyrkans skatteinkomster. En del av ökningen av skatteinkomsterna försökte man styra till

staten genom att den sjukförsäkringsavgift som uppbärs hos kyrkan som arbetsgivare höjdes.

År 1995 uppbärs hos arbetsgivare inom den privata sektorn i sjukförsäkringsavgift 1,60 % av det förskottsinnehållning underkastade lönebeloppet (1401/94). För staten och dess inrättningar, landskapet Åland, kommuner och samkommuner samt kommunala affärsverk är sjukförsäkringsavgiften 2,85 % och för kyrkan och församlingar 7,85 %. I fråga om storleken av sjukförsäkringsavgiften har sådana statliga affärsverk på vilka tillämpas lagen om statens affärsverk sedan 1989 betraktats som arbetsgivare inom den privata sektorn.

1.3. Arbetsgivares barnbidragsavgift

Enligt 1 § 1 mom. lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift är arbetsgivaren skyldig att till staten i barnbidragsavgift betala 2,25 % av det förskottsuppbörd underkastade lönebeloppet. Arbetsgivarens barnbidragsavgift har genom ettåriga lagar flera gånger sänkts eller inte alls uppburits. År 1995 uppbärs ingen barnbidragsavgift (1402/94).

1.4. Arbetsgivares folkpensionsavgift, sjukförsäkringsavgift och barnbidragsavgift år 1996

Bakgrund till arbetsgivares socialskyddsavgift

Frågan om socialskyddsavgifternas incidens och finansiering har varit aktuell under flera år. Även riksdagen har i flera omgångar förutsatt att lagstiftningen om arbetsgivarens socialskyddsavgifter skall utvecklas så att de arbetskraftsintensiva företagens ställning förbättras. Senast förutsatte riksdagen detta av regeringen i sitt svar på regeringens proposition med förslag till lag om arbetslöshetsförsäkringspremie 1995, till lag om löntagares arbetslöshetsförsäkringsavgift för 1995 och till lag om temporär ändring av 25 och 30 §§ lagen om arbetslöshetskassor (RP 268/1994 rd). Då konstaterade riksdagen i fråga om socialskyddsavgifterna bl.a.: "Inom hela finansieringen av den sociala tryggheten skall positiva, sysselsättande effekter eftersträvas och importens och exportens ställning beaktas. Användbarheten hos nya finansieringsmöjligheter måste likaså utredas. Avgiftsdifferentieringen mås-

te utredas med beaktande av nämnda synpunkter."

Frågan har senast utretts av en utredningsman som tillsatts av social- och hälsovårdsministeriet och som avgett en rapport om utvecklande av arbetsgivarens socialskyddsavgifter (Työnantajan sosiaaliturvamaksujen kehittäminen. Selvitysmiesraportti. STM 1993:28). Utredningsmannen föreslog att finansieringen av socialförsäkringen skulle ändras så att man med arbetsgivarens löne- och sjukvårdersättningarna inte längre skulle finansiera annat än de förmåner som är avvägda enligt förtjänsten. Då skulle man helt slopa arbetsgivarens folkpensionsavgift, som är baserad på lönerna, och den del av arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift som enbart ansluter sig till minimidagpenningarna och sjukvårdersättningarna. Utredningsmannen uppskattade att för finansiering av reformen skulle sammanlagt ca 5 500 milj. mk behövas.

Republikens Presidents sysselsättningsarbetsgrupp understödde år 1994 i sin rapport "Työttömyys 200 000:een" (Arbetslösheten till 200 000) utredningsmannens förslag. Enligt arbetsgruppen borde man stegvis före årtiondets slut upphöra med att använda lönebaserade avgifter till att täcka kostnaderna för andra än enligt förtjänsten avvägda förmåner. Arbetsgivarens folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift skulle i detta avseende ersättas med energi- och miljöskatter.

Enligt regeringsprogrammet skall de socialskyddsavgifter som inte ansluter sig till utförandet av arbete stegvis slopas för företagen. Utgående från regeringsprogrammet företas som bäst en totalbedömning som gäller sammanjämkning av de sociala inkomstöverföringarna, avgifterna och beskattningen. Dessutom skall man utreda hur de indirekta arbetskraftskostnaderna inverkar på sysselsättningen. En reform av grunderna för arbetsgivarens socialskyddsavgift är en väsentlig del av socialskyddets finansiering och bör sålunda avgöras i samband med dessa totalutredningar. Därför föreslås att arbetsgivarens socialskyddsavgift ändras genom ettåriga lagar.

Arbetsgivares folkpensionsavgift år 1996

Det föreslås att arbetsgivarens folkpensionsavgift skall förbli oförändrad år 1996. Folkpensionsavgiften för arbetsgivare inom den privata sektorn skall, beroende av hur

kapitalintensiv affärsverksamheten är, vara 2,40, 4,00 eller 4,90 % av det förskottsinnehållning underkastade lönebeloppet. Hos affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk skall i folkpensionsavgift uppbäras 2,40 % av det förskottsinnehållning underkastade lönebeloppet.

För staten och andra statliga inrättningar än de affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk samt för landskapet Åland, kommuner och samkommuner, kommunala affärsverk, den evangelisk-lutherska kyrkan, dess församlingar och församlingsförbund samt ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar skall folkpensionsavgiften vara densamma för alla, dvs. alltså 3,95 % av lönerna.

Stadganden om de avgifter som skall uppbäras år 1996 föreslås ingå i en temporär ändring av 3 § 2 mom. folkpensionslagen. Till paragrafen skall även fogas ett bemyndigande om att genom förordning stadga om vad som avses med kommunala affärsverk.

Arbetsgivares sjukförsäkringsavgift år 1996

Det föreslås att arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift skall förbli oförändrad för 1996. Hos arbetsgivare inom den privata sektorn samt hos sådana statliga affärsverk på vilka lagen om statens affärsverk tillämpas skall enligt förslaget i sjukförsäkringsavgift uppbäras 1,60 % av det förskottsinnehållning underkastade lönebeloppet.

För staten och andra statliga inrättningar än de affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk samt för landskapet Åland, kommuner och samkommuner samt kommunala affärsverk skall sjukförsäkringsavgiften vara 2,85 %. Hos kyrkan och församlingarna skall i sjukförsäkringsavgift uppbäras 7,85 % av det förskottsinnehållning underkastade lönebeloppet.

Enligt förslaget skall storleken av avgiften fastställas genom en lag om sjukförsäkringsavgift och sjukförsäkringspremie för 1996.

Arbetsgivares barnbidragsavgift år 1996

I syfte att lindra företagens indirekta arbetskraftskostnader föreslås att arbetsgivarens barnbidragsavgift inte skall uppbäras heller under 1996. En särskild lag skall stiftas om detta.

1.5. Försäkrads folkpensionspremie och sjukförsäkringspremie

Folkpensionspremie

Enligt 4 § 1 mom. folkpensionslagen skall den försäkrade betala en försäkringspremie som fastställs på grundvalen av det totala antal skatteören som har påförts honom vid kommunalbeskattningen för det föregående året, dvs. skatteåret. Enligt 6 § 1 mom. folkpensionslagen påförs försäkringspremie dock inte en försäkrad som vid inkomstarets utgång inte ännu fyllt 16 år eller vid inkomstarets ingång fyllt 63 år eller som under inkomstarets eller en del därav har uppburet invaliditetspension enligt folkpensionslagen eller arbetslöshetspension eller som avlidit under inkomstarets. Enligt 5 § 1 mom. folkpensionslagen är försäkringspremien två penni för varje skatteöre som påförts den försäkrade vid kommunalbeskattningen.

Den försäkrades folkpensionspremie har under flera år genom ettåriga lagar uppburits till större eller mindre belopp än vad som nämnts ovan. Alltsedan år 1992 har folkpensionspremie uppburits även hos personer som fyllt 63 år och hos personer som erhållit invaliditetspension eller arbetslöshetspension. På basis av pensionsinkomst har en förhöjd folkpensionspremie uppburits sedan år 1993.

År 1995 uppbärs i den försäkrades folkpensionspremie 0,55 penni för varje skatteöre. Hos personer med pensionsinkomst uppbärs dessutom i folkpensionspremie en penni för varje skatteöre som påförts dem vid kommunalbeskattningen (1403/94).

Sjukförsäkringspremie

Enligt 33 § 1 mom. (742/70) sjukförsäkringslagen är den försäkrades sjukförsäkringspremie 1,25 penni per skatteöre. Även sjukförsäkringspremien har under flera år genom ettåriga lagar uppburits till antingen större eller mindre belopp än 1,25 penni per skatteöre. Sedan år 1991 har hos den försäkrade uppburits en förhöjd sjukförsäkringspremie för de inkomster som överstiger 80 000 skatteören. För pensionsinkomst har en förhöjd sjukförsäkringspremie uppburits sedan år 1993.

För 1995 uppbärs den försäkrades sjukförsäkringspremie enligt 1,90 penni per skatteöre. Premien är dock 3,80 penni per skatteöre till den del som antalet skatteören överstiger 80 000. Hos personer med pensionsinkomst uppbärs dessutom i sjukförsäkringspremie tre penni för varje skatteöre som påförs dem vid kommunalbeskattningen.

Premier som uppbärs hos den försäkrade år 1996

I syfte att lindra beskattningen av förvärvsinkomster föreslås att den försäkrades folkpensionspremie inte skall uppbäras år 1996. Folkpensionspremie och den förhöjda folkpensionspremie som uppbärs på basis av pensionsinkomst skall slopas även för pensionstagare. Avsikten är att genom en ettårig lag stadga om att den försäkrades folkpensionspremie inte skall uppbäras.

Det föreslås att den försäkrades sjukförsäkringspremie allttjämt skall vara 1,90 penni per skatteöre. För den del som överstiger 80 000 skatteören skall sjukförsäkringspremien dock vara 3,35 penni per skatteöre. Den förhöjda premien sjunker sålunda från 3,80 till 3,35 penni per skatteöre. Enligt regeringsprogrammet är avsikten att även under de närmaste åren lindra förhöjningen av sjukförsäkringspremien.

Sjukförsäkringspremien skall fastställas på basis av de skatteören som påförs den försäkrade vid kommunalbeskattningen för 1996, med beaktande av vad som stadgas i inkomstskattelagen (1535/92). Enligt förslaget skall man genom en ettårig lag stadga även om sjukförsäkringspremien för 1996.

Förhöjd sjukförsäkringspremie för personer med pensionsinkomst

Avsikten är att hos löntagare år 1996 i pensionsavgift uppbära 4,3 % och i arbetslöshetsförsäkringsavgift 1,87 % av den förskottinnehållning underkastade lönen. Motsvarande avgifter uppbärs inte för pensionsinkomst. Därför föreslås att hos personer med pensionsinkomst skall sjukförsäkringspremie allttjämt uppbäras förhöjd med tre penni per skatteöre i jämförelse med löntagares sjukförsäkringspremie. Förhöjningen skall uppbäras på basis av de skatteören som påförs den försäkrade vid kommunalbeskattningen för 1996. Förhöjningen av försäkringspremie skall dock vara högst

3 % av den skattepliktiga pensionsinkomsten.

Sjukförsäkringspremie för personer med pensionsinkomst skall sålunda vara 4,90 penni för varje skatteöre som påförs dem vid kommunalbeskattningen. Premien för den del som överstiger 80 000 skatteören skall dock vara 6,35 penni per skatteöre.

Till pensionsinkomst hänförs skattepliktiga ålderspensioner, invalidpensioner och arbetslöshetspensioner, familjepensioner och generationsväxlingspension samt andra avträdelseersättningar. Även det nya avträdelsestödet för lantbruksföretagare skall betraktas som pensionsinkomst.

I fråga om den förhöjning av sjukförsäkringspremie som skall uppbäras hos personer med pensionsinkomst samt verkställigheten av premien och andra procedurstadganden skall utöver lagen om förskottsuppbörd (418/59) vad som i sjukförsäkringslagen stadgas om sjukförsäkringspremie tillämpas. Stadganden om den förhöjning av sjukförsäkringspremie som skall uppbäras hos personer med pensionsinkomst föreslås ingå i en lag om sjukförsäkringsavgift och sjukförsäkringspremie för 1996.

1.6. Överföring av medel mellan folkpensionsfonden och sjukförsäkringsfonden samt garantibelopp och likviditet

Enligt 59 § 2 mom. folkpensionslagen skall folkpensionsfondens tillgångar vid kalenderårets utgång utgöra minst 1/10 av de sammanlagda årliga kostnaderna för folkpensionsförsäkringen. Om folkpensionsfondens intäkter, i vilka även inräknas prestationer som betalats för täckande av pensionernas tilläggsdelar, inte förslår till detta, betalas den bristande delen av statens medel. Alltsedan år 1986 har minimibeloppet av folkpensionsfondens tillgångar sänkts genom ettåriga lagar.

Enligt 59 § 1 mom. sjukförsäkringslagen erläggs kostnaderna för sjukförsäkringen ur sjukförsäkringsfonden. Om fondens disponibla medel under kalenderåret inte förslår till bestridande av utgifterna för sjukförsäkringen, erläggs återstoden av statens medel. Staten skall dessutom till fonden inbetala ett så stort belopp att fondens kapital vid kalenderårets utgång är 1/10 av sjukförsäkringens årliga totalkostnader. Även minimibeloppet av sjukförsäkringsfondens tillgångar har årlig-

gen sänkts genom ettåriga lagar.

Enligt 59 § 5 mom. sjukförsäkringslagen skall staten till sjukförsäkringsfonden utöver statens andel erlägga ett sådant belopp att fondens likviditet vid varje tidpunkt är tillräckligt tryggad.

Under 1995 gjordes det temporärt möjligt att överföra medel mellan folkpensionsfonden och sjukförsäkringsfonden. Inom de gränser som likviditeten tillåter kan den ena fondens tillgångar vid behov användas till den andra fondens utgifter. I övrigt förblir fonderna självständiga. Minimibeloppet av folkpensionsfonden och sjukförsäkringsfonden skall i slutet av 1995 vara 8 % av de årliga totalkostnaderna för folkpensionsförsäkringen respektive sjukförsäkringen.

Enligt förslaget skall folkpensionsfondens och sjukförsäkringsfondens minimibelopp i slutet av 1996 alltså vara 8 %. Staten skall med ett garantibelopp ansvara för att minimibeloppet uppnås i fråga om fondernas tillgångar. Dessutom skall staten ansvara för fondernas gemensamma likviditet.

För att statens garantibelopp skall vara så litet som möjligt föreslås att det alltså år 1996 skall vara möjligt att överföra medel mellan folkpensionsfonden och sjukförsäkringsfonden. Det skall vara möjligt att överföra medel från den ena fonden till den andra bara till den del de överstiger det ovan föreslagna minimibeloppet. Fonderna skall alltså vara självständiga. Från folkpensionsfondens kapital skall inte avdras de intäkter av försäkringspremier som i december bokförs som inkomst. De fondöverföringar som företagens skall fastställas i folkpensionsanstaltens bokslut. I specifikationen till bokslutet skall uppgifterna om fonderna lämnas även kombinerade.

De föreslagna ändringarna skall genomföras genom att 59 § 2 och 3 mom. folkpensionslagen samt 59 § 1 och 5 mom. sjukförsäkringslagen ändras temporärt.

1.7. Statsandelen för finansiering av sjukdagpenningar och föräldrapenningar

Enligt 59 § 2 mom. sjukförsäkringslagen skall staten till folkpensionsanstaltens sjukförsäkringsfond inbetala 13 % av dagpenningarna, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningarna samt av specialvårdspenningarna. Återstoden av utgifterna för dagpenningarna finansieras med sjukförsäk-

ringspremierna och sjukförsäkringsavgifterna. År 1995 har statens betalningsandel om 13 % slopats genom en temporär lag (1404/94).

Med beaktande av statsskulden föreslås för balansering av statsekonomi att statens betalningsandel om 13 % av sjukförsäkringens dagpenningar, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningar samt specialvårdspenningar skall slopas även år 1996. Det föreslås att 59 § 2 mom. sjukförsäkringslagen ändras genom en ettårig lag.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Genom att den försäkrades folkpensionspremie slopas kommer folkpensionspremierna att minska med 1 700 milj. mk på årsnivå. Dessutom medför slopandet av den förhöjda folkpensionspremierna för personer med pensionsinkomst att folkpensionspremierna minskar med 450 milj. mk.

Genom att den förhöjning av sjukförsäkringspremierna som uppbärs för inkomster över 80 000 skatteören sänks med 0,45 penni minskar sjukförsäkringspremierna med 350 milj. mk på årsnivå. Den återstående förhöjningen om 1,45 penni kommer att inbringa ca 1 150 milj. mk på årsnivå.

Den med 3 penni förhöjda sjukförsäkringspremie som alltså skall uppbäras hos personer med pensionsinkomst kommer att inbringa ca 1 350 milj. mk på årsnivå.

För privata arbetsgivare skall folkpensionsavgiften alltså vara differentierad. Differentieringen skall vara lika stor som år 1995 och den beräknas inbringa 1 200 milj. mk.

Statens utgifter för sjukförsäkringen kommer att minska med 800 milj. mk genom statens betalningsandel av kostnaderna för sjukdagpenningarna, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningarna samt specialvårdspenningarna slopas även år 1996.

Minimibeloppet av folkpensionsfonden och sjukförsäkringsfonden skall alltså vara 8 % av de årliga totalkostnaderna för folkpensionsförsäkringen respektive sjukförsäkringen. Det skall fortsättningsvis vara tillåtet att överföra medel mellan fonderna till den del tillgångarna överstiger minimibeloppet. Inbesparingen för staten beräknas bli 1 700 milj. mk.

De verkningar på årsnivå som ovan anförts för försäkringspremiernas del kommer under

1996 att förverkligas bara för 11 månader. Sålunda kommer de ekonomiska verkningarna år 1996 beträffande ändringarna av försäkringspremierna att vara ca 92 % av de ovan angivna verkningarna på årsnivå.

Regeringen har avlåtit en proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av folkpensionsanstaltens finansiering 1996 (RP 67/1995 rd). Enligt den skall en del av intäkterna av mervärdesskatten, 2 400 milj. mk, redovisas till folkpensionsanstalten för tryggande av dess finansiering.

Regeringen kommer att avlåta en proposition till riksdagen med förslag till lag om vissa regleringar av statsandelarna till kommunerna år 1996 och vissa ändringar i lagstiftningen om statsandelar. I samband med statsandelsreformen skall man upphöra med att hos kommunerna uppbära kostnader för folkpensionernas tilläggsdelar. Därför kommer statsandelarna till kommunerna att minskas med 4 220 milj. mk. Efter reformen kommer folkpensionsanstaltens andel av tilläggsdelarna att vara 55 % och statens andel de resterande 45 %.

Dessutom har regeringen till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lag om avgift som för 1996 uppbärs hos olycksfalls-

och trafikförsäkringsanstalterna (RP 93/1995 rd), som avser att förverkliga principen om full ersättning i fråga om olycksfalls- och trafikförsäkring. Intäkterna av avgiften, 307 milj. mk, styrs till folkpensionsfonden.

De ovan nämnda förslagen leder till att staten år 1996 inte behöver betala något garantibelopp till folkpensionsanstalten.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Vid beredningen av propositionen har finansministeriet, folkpensionsanstalten och skattestyrelsen hörts.

4. Ikraftträdande

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1996 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1996.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om temporär ändring av 3 och 59 §§ folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt 3 § 2 mom. samt 59 § 2 och 3 mom. folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56),

dessas lagrum sådana de lyder, 3 § 2 mom. och 59 § 2 mom. i lag av den 30 april 1982 (307/82) samt 59 § 3 mom. i lag av den 20 december 1991 (1595/91), som följer:

3 §

En privat arbetsgivare och ett sådant statligt affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk (627/87) skall, enligt vad därom stadgas särskilt, i arbetsgivares folkpensionsavgift betala 2,40 procent av de förskottsinnehållning underkastade löner som utbetalts mellan den 1 januari och den 31 december 1996. Om likväl beloppet av de normala avskrivningar som en arbetsgivare, som idkar affärsverksamhet och är skyldig att betala inkomstskatt till staten eller är en i 4 § 1

mom. 1 punkten inkomstskattelagen (1535/92) avsedd näringssammanslutning som idkar affärsverksamhet, uppgivit i skattedeklarationen för 1994 och som han gjort på anskaffningsutgifterna för förslitning underkastade anläggningstillgångar, överstiger 300 000 mark och samtidigt utgör minst 10 och högst 30 procent av de löner som utbetalts under nämnda tid, är folkpensionsavgiften 4,00 procent av de förskottsinnehållning underkastade löner som skall utbetalas 1996. Om beloppet av de nämnda avskrivningarna överstiger 300 000 mark och sam-

tidigt utgör över 30 procent av de löner som utbetalts under nämnda tid, uppgår folkpensionsavgiften till 4,90 procent. Om arbetsgivarens räkenskapsperiod inte har löpt ut 1994, används uppgifterna i den skattedeklaration som gäller beskattningen för 1993. Hos staten och andra statliga inrättningar än de affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk, hos landskapet Åland, kommunala affärsverk, kommuner och samkommuner, den evangelisk-lutherska kyrkan, dess församlingar och församlingsförbund samt hos ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar uppbärs i folkpensionsavgift 3,95 procent av det förskotts innehållning underkastade lönebelopp som utbetalts till en arbetstagare. Om vad som avses med kommunala affärsverk stadgas närmare genom förordning.

59 §

Utgifterna för folkpensionsförsäkringen betalas ur folkpensionsfonden. Fondens tillgångar används vid behov och inom de gränser som fondens likviditet tillåter även för betalning av utgifter för sjukförsäkringen. Folkpensionsfondens tillgångar skall vid kalenderårets utgång utgöra minst åtta procent av de sammanlagda årliga kostna-

derna för folkpensionsförsäkringen (*minimibelopp*). För uppnående av minimibeloppet överförs vid behov från sjukförsäkringsfonden av den del som överstiger minimibeloppet enligt 59 § sjukförsäkringslagen tillgångar till folkpensionsfonden. Om folkpensionsfondens intäkter, i vilka även inräknas överföringar från sjukförsäkringsfonden samt betalningar enligt 62 § i denna lag, inte räcker till för uppnåendet av fondens minimibelopp, betalas den bristande delen av statens medel (*garantibelopp*). Dessutom skall staten till folkpensionsanstalten betala ett så stort belopp att folkpensionsfondens och sjukförsäkringsfondens gemensamma betalningsberedskap vid varje tidpunkt är tillräckligt tryggad.

När statens andel bestäms skall från folkpensionsfondens kapital inte avdras de intäkter av försäkringspremier och försäkringsavgifter som i december bokförs som inkomster.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Vad som stadgas i 3 § 2 mom. tillämpas på arbetsgivares folkpensionsavgift för löner som utbetalas 1996. Stadgandena i 59 § 2 och 3 mom. gäller till och med den 31 december 1996.

2.

Lag

om sjukförsäkringsavgift och sjukförsäkringspremie för 1996

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Med avvikelse från vad 33 § 1 mom. sjukförsäkringslagen (364/63), sådant det lyder i lag av den 4 december 1970 (742/70), stadgar om försäkrads sjukförsäkringspremie är premien 1,90 penni för varje skatteöre som har påförts den försäkrade vid kommunalbeskattningen för 1996. Försäkringspremien är dock 3,35 penni för varje skatteöre som har påförts den försäkrade vid kommunalbeskattningen till den del antalet skatteören överstiger 80 000. Då försäkringspremien

fastställs beaktas inkomstskattelagen (1535/92).

2 §

Hos en person som under 1996 får pensionsinkomst uppbärs, utöver vad som stadgas i 1 §, i sjukförsäkringspremie 3,00 penni för varje skatteöre som har påförts honom vid kommunalbeskattningen för 1996. Denna höjning av sjukförsäkringspremien är dock högst tre procent av den skattepliktiga pensionsinkomsten. Beträffande

förskottsuppbörden av höjningen gäller vad lagen om förskottsuppbörd (418/59) stadgar om folkpensionspremie.

3 §

Med avvikelse från vad 1 § 1 mom. lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/63), sådant det lyder i lag av den 11 augusti 1978 (613/78), stadgar om arbetsgivares sjukförsäkringsavgift uppbärs hos privata arbetsgivare och hos sådana statliga affärsverk på vilka tillämpas lagen om statens affärsverk (627/87) i arbetsgivares sjukförsäkringsavgift 1,60 procent av det till en arbetstagare mellan den 1 januari och den 31 december 1996 utbetalda, förskottsinnehållning underkastade lönebeloppet. Hos staten och andra statliga inrättningar än de affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk, hos landskapet Åland, hos kommu-

nerna och samkommunerna samt de kommunala affärsverken uppbärs dock i arbetsgivares sjukförsäkringsavgift 2,85 procent och hos den evangelisk-lutherska kyrkan, dess församlingar och församlingsförbund samt hos ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar uppbärs i sjukförsäkringsavgift 7,85 procent av det förskottsinnehållning underkastade lönebelopp som har utbetalts till en arbetstagare mellan den 1 januari och den 31 december 1996.

4 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Stadgandena i 1 och 2 §§ tillämpas vid beskattningen för 1996.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3.

Lag

om uppbördsfrihet i fråga om arbetsgivares barnbidragsavgift och försäkrads folkpensionspremie för 1996

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Med avvikelse från vad 1 § 1 mom. lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/63), sådant det lyder i lag av den 11 augusti 1978 (613/78), stadgar om arbetsgivares barnbidragsavgift, uppbärs avgiften inte av de lönebelopp som har utbetalts mellan den 1 januari och den 31 december 1996.

2 §

Med avvikelse från vad 5 § 1 mom. folkpensionslagen (347/56), sådant det lyder i lag av den 29 december 1972 (956/72), stadgar om försäkrads försäkringspremie, uppbärs premien inte för skatteåret 1996.

3 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

4.

Lag**om temporär ändring av 59 § sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut ändras temporärt 59 § 1, 2 och 5 mom. sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/63), dessa lagrum sådana de lyder, 59 § 1 mom. i lag av den 22 december 1967 (591/67), 59 § 2 mom. i lag av den 22 december 1989 (1255/89) och 59 § 5 mom. i lag av den 26 juni 1981 (471/81), som följer:

59 §

Utgifterna för sjukförsäkringen betalas ur sjukförsäkringsfonden. Fondens tillgångar används vid behov och inom de gränser fondens likviditet tillåter även för betalning av utgifter för folkpensionsförsäkringen. Sjukförsäkringsfondens tillgångar skall vid kalenderårets utgång utgöra minst åtta procent av de sammanlagda årliga kostnaderna för sjukförsäkringen (*minimibelopp*). För uppnående av minimibeloppet överförs vid behov från folkpensionsfonden av den del som överstiger minimibeloppet enligt 59 § folkpensionslagen tillgångar till sjukförsäkringsfonden. Om sjukförsäkringsfondens intäkter, i vilka även inräknas överföringar från folkpensionsfonden, inte räcker till för uppnåendet av fondens minimibelopp, betalas den bristande delen av statens medel (*garantibelopp*). Staten skall månatligen i förskott betala in ett belopp som motsvarar 1/12 av

det belopp som staten beräknas ha att betala under året i fråga. Om betalningen av statens andel stadgas närmare genom förordning.

Staten betalar inte ersättning för kostnaderna för dagpenningarna, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningarna samt specialvårdspenningarna.

Utöver vad som ovan stadgas om statens andel av kostnaderna för sjukförsäkringen, skall staten till folkpensionsanstalten betala ett så stort belopp att sjukförsäkringsfondens och folkpensionsfondens gemensamma betalningsberedskap vid varje tidpunkt är tillräckligt tryggad. Detta belopp skall beaktas i sjukförsäkringsfondens bokslut.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996 och gäller till och med den 31 december 1996.

Helsingfors den 22 september 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister *Sinikka Mönkäre*

1.

Lag

om temporär ändring av 3 och 59 §§ folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt 3 § 2 mom. samt 59 § 2 och 3 mom. folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56),

dessas lagrum sådana de lyder, 3 § 2 mom. och 59 § 2 mom. i lag av den 30 april 1982 (307/82) samt 59 § 3 mom. i lag av den 20 december 1991 (1595/91), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Arbetsgivare erlägger, i enlighet med vad därom särskilt stadgas, i arbetsgivares folkpensionsavgift 4,25 procent av det förskotts-innehållning underkastade lönebeloppet. Har beloppet av de normala avskrivningar som vid statsbeskattningen skattskyldig arbets-givare som idkar affärsverksamhet uppgivit i skattedeklarationen för senast verkställd beskattning och som han gjort på anskaffningsutgiften för förslitning underkastade anläggningstillgångar varit större än 200 000 mark och samtidigt minst 10 och högst 30 procent av det belopp som han under samma skatteår utbetalt i löner, är avgiftens storlek under det kalenreår som följer på den senast verkställda beskattningen likväl 4,75 procent av det förskotts-innehållning underkastade lönebeloppet. Har beloppet av dylik arbets-givares ovan avsedda avskrivningar varit större än 200 000 mark och samtidigt över 30 procent av de utbetalda lönerns belopp, är sagda avgift 5,25 procent av det förskotts-innehållning underkastade lönebeloppet.

En privat arbetsgivare och ett sådant statligt affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk (627/87) skall, enligt vad därom stadgas särskilt, i arbetsgivares folkpension-savgift betala 2,40 procent av de förskotts-innehållning underkastade löner som utbetalts mellan den 1 januari och den 31 december 1996. Om likväl beloppet av de normala avskrivningar som en arbetsgivare, som idkar affärsverksamhet och är skyldig att betala inkomstskatt till staten eller är en i 4 § 1 mom. 1 punkten inkomstskattelagen (1535/92) avsedd näringsammanslutning som idkar affärsverksamhet, uppgivit i skat-teklarationen för 1994 och som han gjort på anskaffningsutgifterna för förslitning underkastade anläggningstillgångar, överstiger 300 000 mark och samtidigt utgör minst 10 och högst 30 procent av de löner som utbe-talts under nämnda tid, är folkpensionsav-giften 4,00 procent av de förskotts-innehållning underkastade löner som skall utbetalas 1996. Om beloppet av de nämnda avskriv-ningarna överstiger 300 000 mark och sam-tidigt utgör över 30 procent av de löner som utbetalts under nämnda tid, uppgår folkpen-sionsavgiften till 4,90 procent. Om arbetsgi-varens räkenskapsperiod inte har löpt ut 1994, används uppgifterna i den skattedekla-ration som gäller beskattningen för 1993. Hos staten och andra statliga inrättningar än de affärsverk som avses i lagen om sta-tens affärsverk, hos landskapet Åland, kom-munala affärsverk, kommuner och samkom-muner, den evangelisk-lutherska kyrkan, dess församlingar och församlingsförbund samt hos ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar uppbärs i folkpensionsavgift

Gällande lydelse

Folkpensionsfondens tillgångar skall vid kalenderårets utgång utgöra minst 1/10 av de sammanlagda årliga kostnaderna för folkpensionsförsäkringen. Om intäkterna av folkpensionsförsäkringen, i vilka även inräknas prestationer i enlighet med 62 § denna lag, inte förslår härtill, betalas den bristande delen av statens medel.

När statens andel bestäms skall från folkpensionsfondens kapital avdras de intäcker av försäkringspremier och försäkringsavgifter som i december bokförs som inkomster.

Föreslagen lydelse

3,95 procent av det förskottsinnehållning underkastade lönebelopp som utbetalts till en arbetstagare. Om vad som avses med kommunala affärsverk stadgas närmare genom förordning.

59 §

Utgifterna för folkpensionsförsäkringen betalas ur folkpensionsfonden. Fondens tillgångar används vid behov och inom de gränser som fondens likviditet tillåter även för betalning av utgifter för sjukförsäkringen. Folkpensionsfondens tillgångar skall vid kalenderårets utgång utgöra minst åtta procent av de sammanlagda årliga kostnaderna för folkpensionsförsäkringen (minimibelopp). För uppnående av minimibeloppet överförs vid behov från sjukförsäkringsfonden av den del som överstiger minimibeloppet enligt 59 § sjukförsäkringslagen tillgångar till folkpensionsfonden. Om folkpensionsfondens intäcker, i vilka även inräknas överföringar från sjukförsäkringsfonden samt betalningar enligt 62 § i denna lag, inte räcker till för uppnåendet av fondens minimibelopp, betalas den bristande delen av statens medel (garantibelopp). Dessutom skall staten till folkpensionsanstalten betala ett så stort belopp att folkpensionsfondens och sjukförsäkringsfondens gemensamma betalningsberedskap vid varje tidpunkt är tillräckligt tryggad.

När statens andel bestäms skall från folkpensionsfondens kapital inte avdras de intäcker av försäkringspremier och försäkringsavgifter som i december bokförs som inkomster.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Vad som stadgas i 3 § 2 mom. tillämpas på arbetsgivares folkpensionsavgift för löner som utbetalas 1996. Stadgandena i 59 § 2 och 3 mom. gäller till och med den 31 december 1996.

4.

Lag

om temporär ändring av 59 § sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt 59 § 1, 2 och 5 mom. sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/63),
 dessa lagrum sådana de lyder, 59 § 1 mom. i lag av den 22 december 1967 (591/67), 59 §
 2 mom. i lag av den 22 december 1989 (1255/89) och 59 § 5 mom. i lag av den 26 juni
 1981 (471/81), som följer:

Gällande lydelse

59 §

Kostnaderna för sjukförsäkringen erläggas ur sjukförsäkringsfonden. Därest fondens disponibla medel under kalenderåret icke förslår till bestridande av utgifterna för sjukförsäkringen, erlägges återstoden av statens medel. Staten skall dessutom till fonden inbetala ett så stort belopp, att fondens kapital vid kalenderårets utgång är en tiondel av sjukförsäkringens årliga totalkostnader. Staten skall månatligen i förskott erlägga ett belopp, som motsvarar en folftedel av det belopp staten beräknas böra erlägga under ifrågavarande år. Om erläggandet av statens andel stadgas närmare genom förordning.

Staten betalar 13 procent av dagpenningarna, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningarna samt specialvårdspenningarna. Staten skall betala beloppet månatligen i förskott i enlighet med vad som närmare stadgas genom förordning.

Utän hinder av vad ovan är stadgat om statens andel av kostnaderna för sjukförsäkringen, skall staten till sjukförsäkringsfonden utöver statens andel erlägga ett sådant belopp, att fondens likviditet vid varje tidpunkt är tillräckligt tryggad. Detta belopp skall beaktas i sjukförsäkringsfondens bokslut.

Föreslagen lydelse

59 §

Utgifterna för sjukförsäkringen betalas ur sjukförsäkringsfonden. Fondens tillgångar används vid behov och inom de gränser fondens likviditet tillåter även för betalning av utgifter för folkpensionsförsäkringen. Sjukförsäkringsfondens tillgångar skall vid kalenderårets utgång utgöra minst åtta procent av de sammanlagda årliga kostnaderna för sjukförsäkringen (minimibelopp). För uppnående av minimibeloppet överförs vid behov från folkpensionsfonden av den del som överstiger minimibeloppet enligt 59 § folkpensionslagen tillgångar till sjukförsäkringsfonden. Om sjukförsäkringsfondens intäkter, i vilka även inräknas överföringar från folkpensionsfonden, inte räcker till för uppnåendet av fondens minimibelopp, betalas den bristande delen av statens medel (garantibelopp). Staten skall månatligen i förskott betala in ett belopp som motsvarar 1/12 av det belopp som staten beräknas ha att betala under året i fråga. Om betalningen av statens andel stadgas närmare genom förordning.

Staten betalar inte ersättning för kostnaderna för dagpenningarna, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningarna samt specialvårdspenningarna.

Utöver vad som ovan stadgas om statens andel av kostnaderna för sjukförsäkringen, skall staten till folkpensionsanstalten betala ett så stort belopp att sjukförsäkringsfondens och folkpensionsfondens gemensamma betalningsberedskap vid varje tidpunkt är tillräckligt tryggad. Detta belopp skall beaktas i sjukförsäkringsfondens bokslut.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996 och gäller till och med den 31 december 1996.
